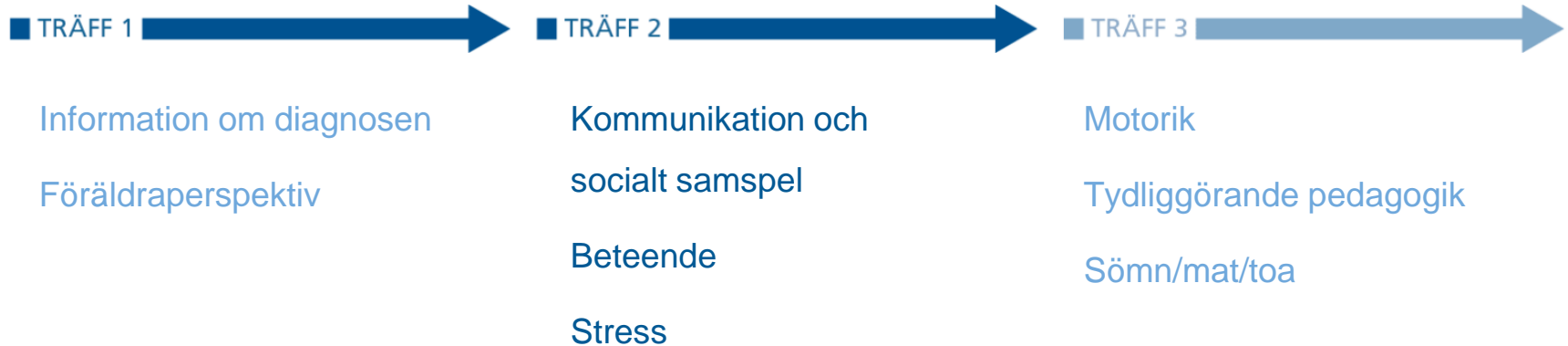

Om autism

information för föräldrar

Välkommen till andra tillfället!

Autism

Kommunikation och samspel

Autism DSM-5

Två huvudområden definerar autism

Repetition
från tillfälle 1

A. Begränsning i social kommunikation och socialt samspel

- 1) Bristande ömsesidighet
- 2) Bristande icke-verbal kommunikation
- 3) Begränsningar i personliga relationer

B. Begränsade repetitiva beteenden, intressen och aktiviteter

- 1) Uppprepningar i tal, motorik eller sättet att använda föremål
- 2) Överdrivna rutiner och beteendemönster
- 3) Starkt begränsade intressen
- 4) Över-/underkänslighet för sinnesintryck

Det skall förekomma svårigheter inom båda områdena och symtomen skall visas tidigt i barndomen. Finns symtom inom bara ett område, är det inte autism enligt DSM-5.

Vad är kommunikation och socialt samspel?

PRATA ELLER
ANVÄNDA
KROPPSSPRÅK

Kommunikation

Att göra eller säga något **som någon annan reagerar på**.
Kräver minst två personer.

KASTA

Medveten kommunikation

Att göra eller säga något **för att någon annan ska reagera**. Vi kommunicerar av många olika anledningar.

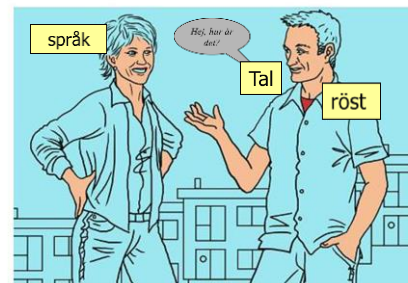
FÅNGA

Socialt samspel

Att samspela, förhålla oss till och **skapa relationer** med andra. För att visa ömsesidighet, intresse och vilja samt förmåga att anpassa sig efter andra.

Tal, språk och kommunikation

- **Kommunikation** handlar om att skicka och ta emot olika signaler och budskap mellan minst två personer
- **Språk** är uppbyggt av symboler som representerar saker, aktiviteter, känslor osv. Det är via den språkliga förmågan vi förstår vad ord eller skrift betyder
- **Tal** är en motorisk aktivitet som kräver att över 100 muskler samordnas med varandra. Tal är ett sätt att kommunicera på

Rätten att kommunicera

Rätten att kommunicera

Jag har rätt att:

- få möjlighet att välja
- säga nej till föremål och handlingar
- be om det jag vill ha
- uttrycka önskemål och känslor
- bli lyssnad på och få ett svar även om svaret är "nej"
- be om och få uppmärksamhet och samspela med andra
- ha möjlighet att använda mitt kommunikations-sätt hela tiden
- be om och få information om planer och rutiner som rör mig
- få insatser för att utveckla min kommunikations-förmåga
- alltid ha ett kommunikations-system som fungerar
- vistas i miljöer som är kommunikativt tillgängliga
- delta i samtal som har ett meningsfullt innehåll
- bli pratad med, inte om
- bli tilltalad på ett respektfullt sätt

Fritt översatt av DART (www.dart-gbg.org) från National Joint Committee for the Communicative Needs of Persons with Severe Disabilities (1992): http://www.asha.org/NJC/bill_of_rights.htm För information om bildlicenser: www.dart-gbg.org/licenser

Kropps-
kommunikation:
mimik

Ögonkontakt

Röst

Språk

Tal

Kropps-
kommunikation:
gester,
positionering

Samspel
och pragmatik

KOMMUNIKATION OCH SOCIALT SAMSPEL

En vanlig kommunikationssituation

Språk- och kommunikationsutveckling

- Oftast "automatiskt"
- Samspel och social interaktion kommer först
- Barn förstår och använder icke-verbal kommunikation innan de lär sig talade ord
- De första åren händer oerhört mycket – vid fyra års ålder är "grunderna" i språket klara
- Språk- och kommunikationsutvecklingen fortsätter hela livet
- Flerspråkighet = naturligt, leder inte till språksvårigheter

Orsaker till den annorlunda kommunikationsutvecklingen

Bristande mentaliseringsförmåga

- Delad uppmärksamhet
- Ömsesidighet
- Förstå och använda ansiktsuttryck och gester

Bristande central koherens

- Svårt att se och förstå sammanhang, berättande och läsförståelse
- Imitation
- Att rikta sig mot den som kommunicerar

Bristande exekutiva funktioner

- Svårt att följa instruktioner, påbörja, upprätthålla och avsluta samtal, berätta och förklara
- Kombinera flera olika uttryckssätt

Hur du kan stötta kommunikationsutvecklingen

Anpassa kommunikationen

Anpassa
kommunikationen
efter barnet

- Använd dig av olika strategier t.ex.
 - visa att du förväntar dig kommunikation
 - titta och lyssna uppmärksamt
 - tolka och bekräfta barnets kommunikation
- Var konkret i ditt språk
- Komplettera gärna instruktioner till barnet med tydliga gester, föremål eller bilder

Anpassa omgivningen

Anpassa
omgivningen
kompensera och
tydliggör

- Ta hänsyn till svårigheter och styrkor, t.ex. perception och energinivå
- Ta hänsyn till dagsform (krav, stress osv.)
- Ta tillvara barnets intressen och motivation
- För äldre barn/ungdomar som har ett talat språk kan man fundera på *när* och *var* det är lättast att kommunicera. I bilen? I sängen? Framför datorn?
- Förklara och red ut missförstånd genom t.ex. ritprat

Kompensera och tydliggör

Anpassa
omgivningen
kompensera och
tydliggör

Kommunikationsstöd

Ta hjälp av Alternativ och kompletterande kommunikation, AKK, och Bildstöd, www.bildstod.se

Tydliggör

- Förtydliga din kommunikation till barnet med bilder/gester
- Förtydliga sociala skeenden med bilder eller text
- Var sak/social situation på sin plats

Träna och stimulera

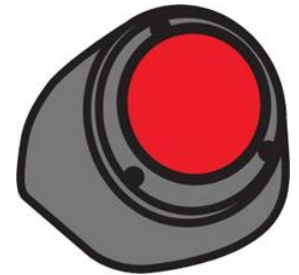
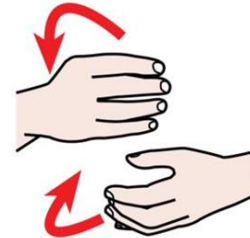
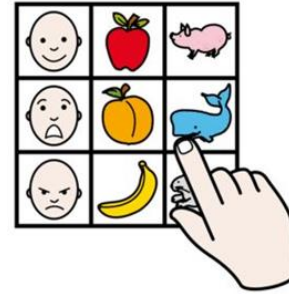
- Använd det AKK som finns och är framtaget till ditt barn i alla situationer (det tar lång tid för barnet att lära in nytt)
- Du som vuxen måste vara modell
- Ta till vara på barnets motivation och intressen

AKK– Alternativ och Kompletterande Kommunikation

Anpassa
omgivningen
kompensera och
tydliggör

Alla sätt som förtydligar talat språk:

- Kroppsspråk och gester
- Föremål
- Foton
- Tecknade/ritade bilder
- TAKK
- Skrift
- Pratapparater

Hindrar aldrig tal – och språkutvecklingen!

Hur kan man öva i vardagen?

Träning
och stimulans
av förmågor

- Sätt ord på det du och barnet gör
- Inte serva barnet och ha allting framme (barnet måste ibland få be om saker)
- Förvänta dig kommunikation och svara på minsta signal
- Imitera barnet
- Uppmuntra barnet att imitera dig
- Inför dagbok med bilder som går mellan hemmet och förskolan/skolan

Diskussionsfrågor

- Hur kommunicerar ditt barn? Vilket är hens främsta uttryckssätt?
- När fungerar samspelet som bäst för ditt barn?
- Har du provat något för att underlätta ditt barns kommunikation? I så fall vad?

Introduktion till inlärning och förändring av beteenden

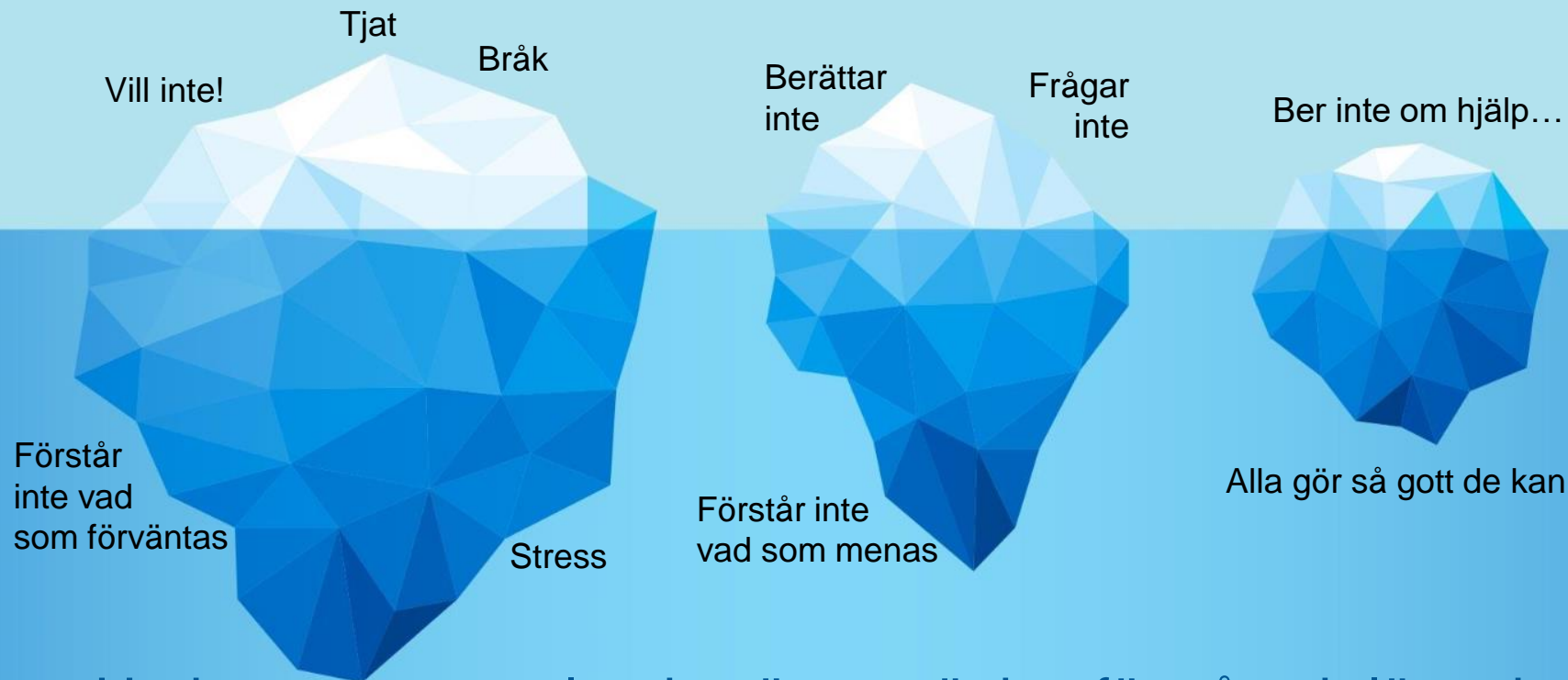
Vad är ett beteende?

Allt
vi gör

Allt
vi säger

Allt
vi tänker

Vi ser beteendet...

Under ytan: annorlunda sätt att tänka, förstå och lära sig

Vår syn på beteenden

Många beteenden hos personer med autism kan uppfattas som utmanande, provocerande eller konstiga.

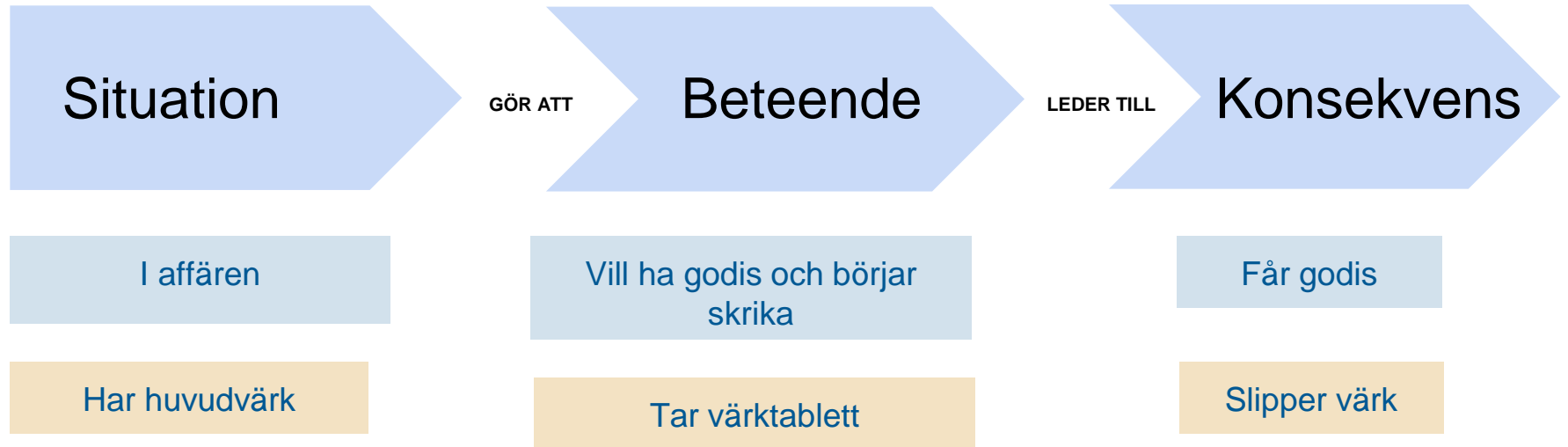
Beteendet fyller alltid någon form av funktion!
För att kunna åstadkomma **förändring** behöver vi **förstå funktionen**

Om någons beteende skapar problem för oss, uppfattar vi det som ett **problembeteende** –
men är det ett problem?

När och för vem blir ett beteende ett problem?

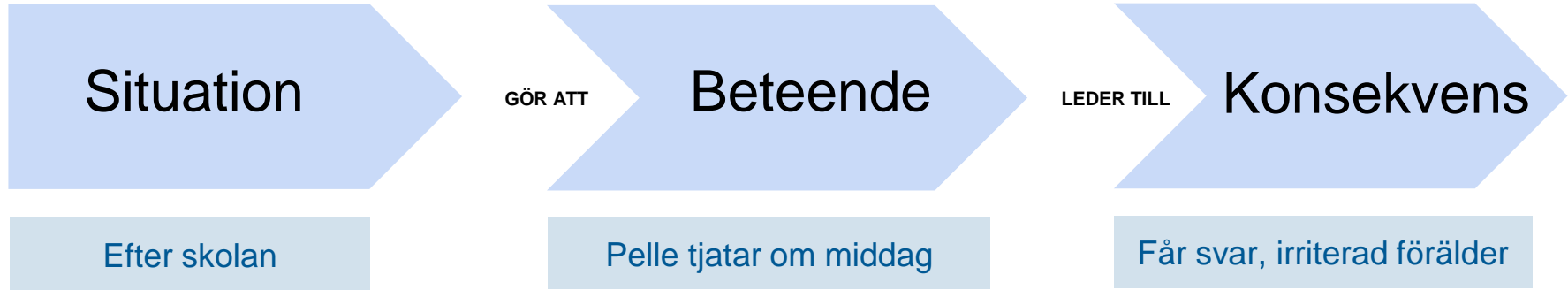
- Hur vi tänker kring en persons beteende, och orsaker till det, har betydelse för bemötandet.
- Förståelse och kunskap är av stor vikt när vi bemöter människor med svåra eller annorlunda beteenden

Beteendelinlärning

Vi kommer sannolikt upprepa båda beteendena eftersom **båda fyller en funktion och har en positiv effekt.**

Ett beteende kan fylla många olika funktioner och ha många tänkbara orsaker

- Pelle vill ha uppmärksamhet
- Pelle är hungrig
- Pelles tidsuppfattning brister
- Pelle kommer inte ihåg svaret
- Pelle vet inte vad det är för mat
- Pelle vill att middagen ska vara över, Pelle väntar på nåt roligt

Förstärk positiva beteenden

- Beteenden som uppmärksammas mest, återkommer också mest
- Ge beröm för positiva (och neutrala) beteenden
- Visa och tala om vad som är bra i direkt anslutning till handlingen

Kom ihåg!

S - B - K

Situation:

Anpassa och kompensera

– kravnivå, struktur, tydlighet, förberedelser, **visualisera** och ge kommunikationsstöd

Konsekvens:

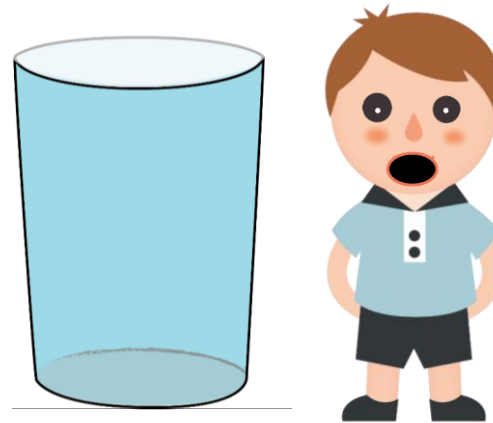
Försök **förstå orsaken** till barnets beteende och **vilken funktion det fyller** och förändra utifrån detta – kommunikation, kognition, perception, stress och dagsform

Stöd i förändringsarbetet

För att åstadkomma större förändringar kan en noggrann kartläggning och bedömning av lämpliga insatser vara nödvändig

Denna kan tas fram med hjälp av utbildad personal på Habiliteringen tillsammans med skolan, korttids mm

STRESS & BELASTNINGS- MODELLEN

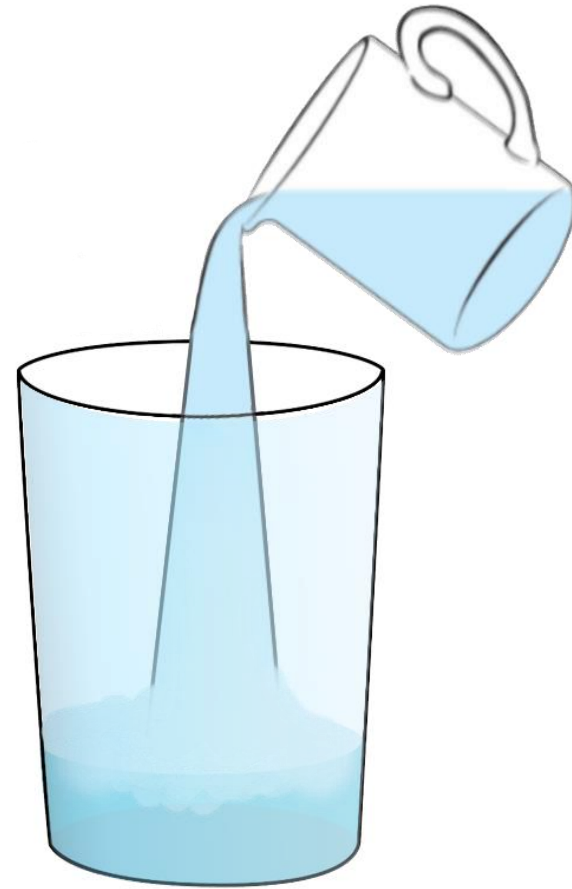

Saker som stressar

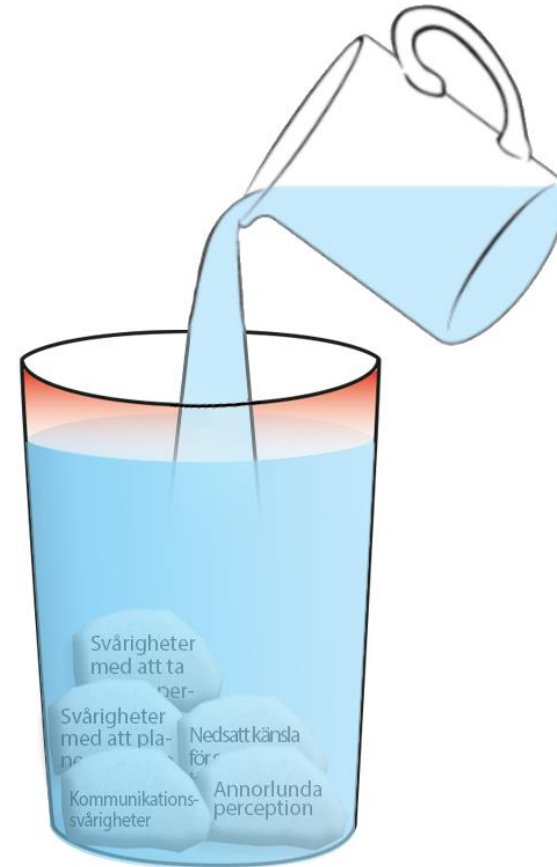

Individens egna svårigheter

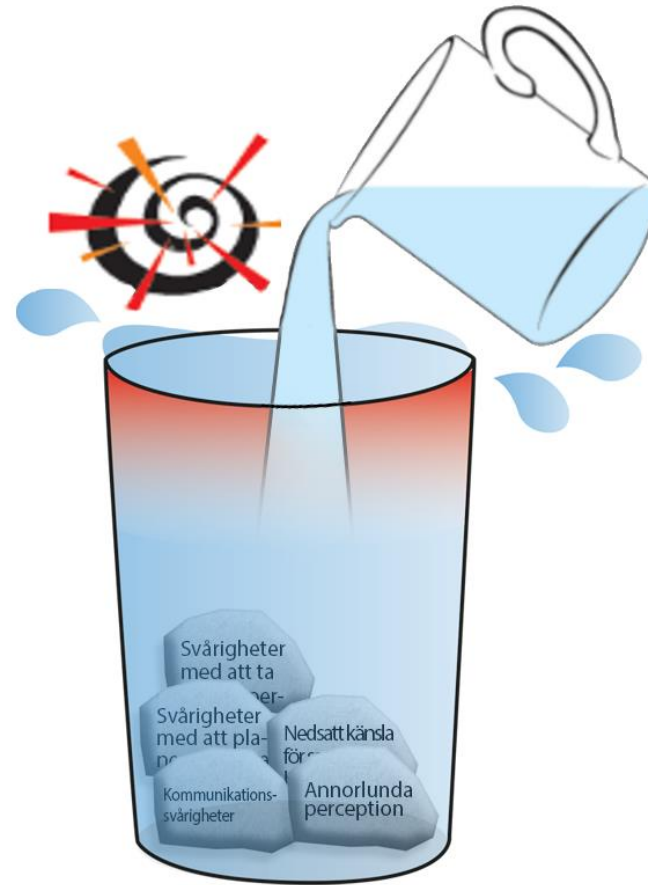
Grundläggande
belastningsfaktorer

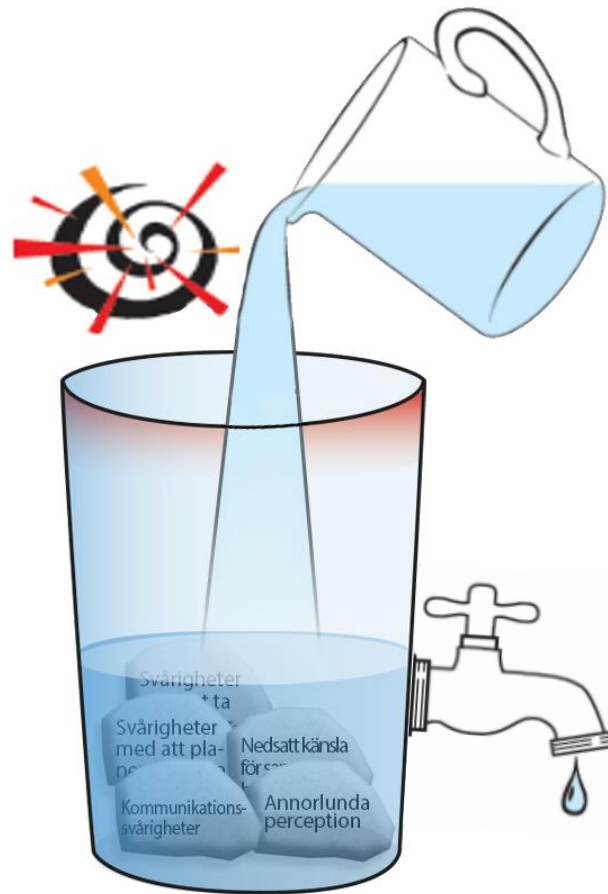
Varningstecken

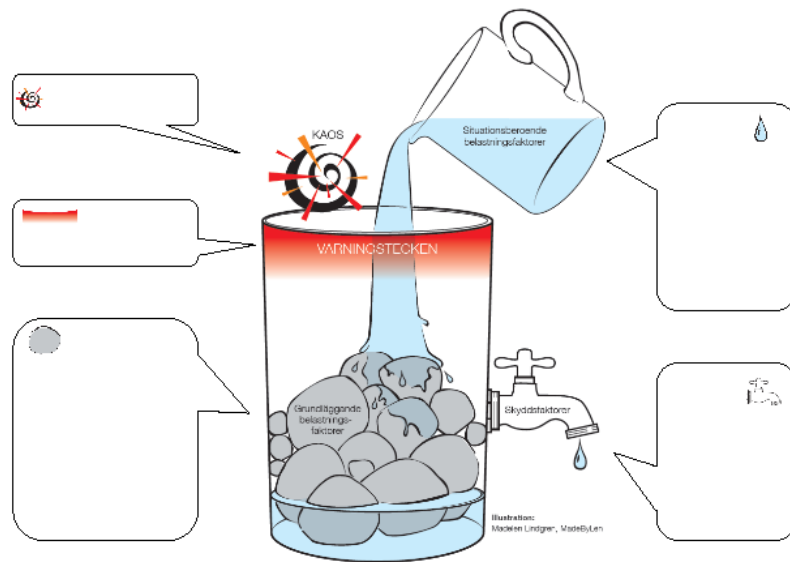
Kaos

Skyddande faktorer

Att använda sig av Stress- och belastningsmodellen i bemötandet av det egna barnet

Fortsatta möjligheter till insatser

Behandling i grupp – BIG

- AKKtiv föräldrautbildning
- TAKK: Tecken som alternativ kompletterande kommunikation, grundkurs
- Positivt samspel – att förstå och påverka beteende
- Seriesamtal och sociala berättelser

Stöd och behandling via 1177.se – SoB

- Positivt samspel
- Komlgång online

Möjlighet till **individuella insatser** av logoped, specialpedagog och psykolog

Tack för idag!

